

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VI. Encomia & prærogativæ castitatis virginalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

frequentia colloquia mulierum, & earum consortia. Unde dicitur Eccli. 9. „ Propter speciem mulieris multi perierunt: ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit. „ Et postea subditur: „ Colloquium ipsius quasi ignis exardescit. „ Et ideo contra hoc est adhibendum remedium, quod ibidem dicitur v. 3. „ Ne respicias mulierem multivolam, ne forte incidas in laqueos illius. „ v. 4. „ Cum saltatrice ne assiduus esto, nec audias illam, ne forte pereas in efficacia illius. „ Et Eccli. 42. 21. dicitur omni homini: „ Noli intendere in specie, & in medio mulierum noli commorari. De vestimentis enim procedit tineas, & à muliere iniquitas viri. „ Unde Hieronymus contra Vigilantium scribens, dicit, quod Monachus, sciens imbecillitatem suam, & vas fragile quod portat, timet offendere, ne impingat, & corruat, atque frangatur. Unde & mulierum, maxime adolescentularum, vitat aspectum, ne enim capiat oculus meretricis, ne forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus. Ex quo patet, quod, sicut Abbas Moyses dicit in Collationibus Patrum, pro puritate servanda, solitudo sectanda est, ac jejuniorum inedia, vigiliis, labores corporis, nuditatem, lectionem, ceteras virtutes debere nos suscipere novimus: ut scilicet per illas ab universis passionibus noxiis illasum parare cor nostrum & conservare possimus, & ad perfectionem charitatis istis gradibus innitendo ascendere.

116 Etiam conversationem familiarem personarum spiritualium diversis sexus admodum periculosam esse, monet sapienter idem S. Thomas opusc. 64. de periculo familiaritatis. Observatione digna sunt Angelica ista verba ipsius: „ Noverint ipsi, quod licet carnalis affectio sit omnibus periculosa & damnosa, eis tamen periculosa est magis, maxime quando conversantur cum persona, quæ spiritualis videtur. Nam quamvis eorum principium purum videatur; frequens tamen familiaritas domesticum est periculum, delectabile detrimentum, & malum occultum bono colore depictum. Quæ quidem familiaritas quanto plus crescit, tanto plus infirmatur principale motivum, & utriusque puritas maculatur. Non tamen de hoc statim pendunt: quia sagittarius (infernalis) à principio non mittit sagittas venenatas, sed solum aliquantulum vulnerantes, & amorem augmentantes. Ad tantum verò in brevi deveniunt, ut jam non velut Angeli, sicut ceperant, se invicem alloquantur, & videant, sed tamquam carne vestitos se mutuo intueantur, & sentiant mentes quibusdam commendationibus, ac verbis blanditoriis vulneratas, quæ videntur ex prima devotione procedere. Exinde unus incipit alterius præsentiam corporalem appetere: quia forma vel species corporis, in utriusque mente concepta, incitat eos ad volendum præsentiam corporalem, quâ in sit

eis præsentia mentalis. Sicque spiritualis devotio paulatim convertitur in corporalem & carnalem; & sic ipsorum mentes, quæ solebant in oratione cum Deo, absque intermedio, loqui, nunc inter se & Deum, alter ponit alterius corporalem effigiem, quam velant & obtenebrant, ponentes sibi ipsis faciem Dei cum facie creaturæ. Et non minus horrendum est, quod cum hi proprium errorem percipere, & emendare deberent, in ipsius potius nutrimentum erroris, totum illud judicant ex maxima charitate procedere, mentientes sibi, quod hoc faciunt, ac si pro se invicem cogantur orare gratiâ & virtute divinâ. Quales autem illusiones recipiant, præsertim mulieres, quæ citius fidem adhibent illusioni mentali, esset horribile, & quasi impossibile declarare. Sentiant namque in oratione præfata, & representatione mentali calorem quemdam ignitum à sagittario illatum, quem credunt, & dicunt esse ignem charitatis à Spiritu sancto transmissum, volente conjungere spiritum unius spiritui alterius vinculo charitatis; cum inde sit ignis libidinosi amoris, prout sequentia manifestant. Et tamen deliberant, se, tamquam spirituales unitos, posse securius ac prolixius simul loqui, atque in hoc tempus non perdere, sed lucrari. Proinde modos insolitos, & cautelas mirabiles adveniunt, quibus procurant simul colloqui, & frequenter, allegantes unus alteri causas utilitate ac necessitate depictas: cum tamen in veritate nihil aliud sit causa, nisi onus cui ratio jam succumbit. Sic itaque carnali concupiscentiâ excæcati, tempus, quod olim consueverant in oratione expendere, ac spiritualiter occupare, nunc in huiusmodi familiaritatibus & colloquiis perdunt. Et sic (quod dolendum est) allocutiones divinas pro carnalibus commutantes, nisi morâ serotinâ cogente, aut aliâ inevitabili causâ, non possunt ab invicem discedere: tunc inviti ac tristes discedunt. Hæc autem tristitia certissimum est indicium, quod carnis vinculo sunt alligati. Et in hoc miseri periculum non agnoscunt. Tandem ita se seduci permittunt, ut aliquando se invicem familiariter tangerent, sub specie charitatis, referentes sibi invicem immensum cordis amorem, quod impudenter charitatem appellant. „ Huc usque S. Thomas.

CAPUT VI.

Encomia & prerogative castitatis virginalis.

EX dictis n. 99. satis intelligitur, castitatem virginalem, consideratam secundum quod præcisè importat carnis integritatem, non esse formale virginitalis, sed materiale dumtaxat. Formale enim virginitalis est propositum in illius definitione ex-

117

pressum, abstinenti propter Deum ab omni delectatione carnali, siue affectus, quo mens propter Deum usque adeo amat illam integritatem, ut in perpetuum remota esse velit ab omni eo quod ei adversatur. Et hinc est quod formale virginis permancere possit absque materiali, in iis utique, quibus carnis integritas per violentiam, seu aliam causam non voluntariam aufertur, uti docet S. Augustinus l. 1. de Civit. Dei c. 18. Et ante S. Augustinum, sancta Lucia Tyrannum alloquens: Si inviam (inquit) jufferis violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam.

118 Porro istius integritatis amorem Deo valde placere probant 1º. encomia illius, quae continentur in sacris oraculis. Eccli. 26. 20. Omnis ponderatio non est digna continentis animae. Matth. 19. Sunt Eunuchi, qui seipso castraverunt propter regnum calorum: qui potest capere, capiat. Quibus postremis verbis magnitudinem virtutis ostendit, ut Chrysostomus ait in eum locum. 1. Cor. 7. Bonum est homini mulierem non tangere. . . . Volo enim vos omnes esse sicut meipsum. . . . Dico autem non nuptis & viduis, bonum est illis, si sic permaneant, sicut & ego. . . . De virginibus praeceptum Domini non habeo, consilium autem do. . . . Bonum est homini sic esse. . . . Mulier innupta & virgo cogitat quae Domini sunt, ut sit sancta corpore & spiritu: quae autem nupta est, cogitat quae sunt mundi, quomodo placeat viro. . . . Qui matrimonio jungit virginem suam, bene facit; & qui non jungit, melius facit. Apocal. 14. Vidi, & ecce Agnus stabat supra montem Sion, & cum eo 144. milia habentes nomen ejus, & nomen Patris ejus scriptum in frontibus suis. . . . Et cantabant quasi canticum novum ante sedem Dei. . . . Et nemo poterat dicere. . . . canticum, nisi ista 144. milia, qui empti sunt de terra. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati, virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum quocumque ierit. Ad quae verba alludens Augustinus in l. de S. Virginit. c. 27. Pergite utique sancti Dei (inquit) pueri ac puella, mares ac femina, caelibes & innuptae, pergite perseveranter in sinem. Laudate Dominum dulciter, quem cognovistis uberius. Sperate feliciter, cui servitis instantius. Amate ardentius, cui placetis attentius. Lumbis accinctis, & lucernis ardentibus expectate Dominum, quando veniat à nuptiis. Vos asseretis ad nuptias Agni canticum novum, quod cantabitis in cubilibus vestris. Non utique tale, quale cantat universa terra, cui dicitur: "Cantate Domino canticum novum, cantate Domino universa terra.", Sed tale, quale nemo poterit dicere, nisi vos. Sic enim vos vidit in Apocalypsi quidam praeter ceteris dilectus ab Agno, qui discumbere super pectus ejus solitus erat, & bibeat, & exultabat mirabilia super caelestia verbum Dei. Ipse vos vidit duodecies duodena milia Sanctorum Citharædorum illibato virginis in corpore, inviolata veritatis in corde;

& quia sequimini Agnum quocumque ierit, scripsit ille de vobis. Quò ire putamus hunc Agnum? quò nemo eum sequi vel audeat, vel valeat, nisi vos. Quò putamus eum ire? in quos salus & praei? ubi credo sunt gramina, gaudia, non gaudia saeculi huius vana, insana mendaces, nec gaudia qualia in ipso regno Deitatis non virginibus erunt, sed a ceterorum omnium gaudiorum sorte distincta. . . . Gaudia propria virginum Christi non sunt eadem non virginum, quamvis Christi. Nam sunt aliis alia, sed nullistalia. Ite in hac, sequimini Agnum: quia & Agni caro utique virgo.

Secundò iraque, castitatis virginis excellentiam probant elogio quae ipsi tribuunt sancti Doctores. Augustinum audivimus, audiamus & Cyprianum, & Ambrosium, & Bernardum, & Anselmum: Nobis (inquit S. Cyprianus tr. de disciplina & habitu virginum) ad virgines sermo est, quarum quò sublimior gloria, eò major est cura. Flos est ille Ecclesiastici germinis, acus atque ornamentum gratia spiritualis. . . . Dei imago respondent ad sanctimoniam Domini; illustrior portio gregis Christi.

Quid verò Ambrosius in lib. offic. 2. Virginitatis gratia meruit à Christo eligi, ut esset corporale Dei templum, in quo corporaliter habitavit plenitudo divinitatis. Virgo generavit mundi salutem. Virgo peperit vitam universarum. Et l. de viduis: Supergradiuntur virginis conditionem natura humana, per quam homines Angelis assimilantur. Major tamen est victoria virginum, quam Angelorum. Angeli enim sine carne vivunt; virgines verò in carne triumphant.

Bernardus tr. de morib. & vita Episcop. 121. Sola castitas virginis, in hoc mortalitatis loco & tempore, statum quemdam immortalitatis gloriae representat. Sola inter nuptiarum solemnium morem beata illius vendicat Regionis, in qua neque nubunt, neque nubentur. Praebet quodammodo in terris, caelestis jam illius conversationis exemplum. Vas interim fragile quod portamus, in quo & crebro periclitamur, tenet castitas (ut monet Apostolus) in sanctificationem, & instar odoriferi balsami, quo condita cadavera incorrupta servantur, sensus ipsa & artus continet & constringit, ne dissolvantur omni, ne corrumpantur desideris, ne carnis voluptatibus compurescant.

Speciali observatione digna sunt verba S. Anselmi in libello de laudibus virginis c. 9. Cum tres (inquit) sint status in Ecclesia, virginitas, celibatus & conjugium, ex revelatione Evangelica didicimus, si meritorum ratio habenda est, eum inter istas virtutes constituendum esse ordinem, ut virginitas sit aurum; celibatus, (qualis est v. g. in viduis) argentum; conjugium, aramentum. Virginitas, divitiis; celibatus, mediocritas; conjugium, paupertas. Virginitas, pax; celibatus, redemptio; conjugium, captivitas. Virginitas, sol; celibatus, lucerna; conjugium, tenebrae. Virginitas,

tas, Regina; colubatus, Domina; conjugiam, ancilla.

123 Tertiò, eandem excellentiam demonstrant octo prerogativæ virginis, quas S. Thomas describit lect. 7. in 1. Cor. 7. ubi sic: Sancta virginitas magnum bonum est propter multa. Primo, quia carnis mundiciam conservat. Apocal. 14. "Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati: virgines enim sunt, &c." sicut bonum est sal, quia conservat carnem a corruptione. Secundo, quia animam decorat & ornât. Unde frequenter in Scriptura jungitur Virgo, pulchra. Sap. 4. "O quam pulchra est casta generatio cum claritate!" Tertiò, quia Angelis cali assimilatur. Matth. 21. "In resurrectione neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei." Hieronymus: "In carne præter carnem vivere, Angelica perfectio est." Quarto, quia Christo desponsatur. 2. Cor. 11. Despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Quinto, quia jungit, & proximat Deo. Psalm. 44. "centur Regi virgines post eam." Sap. 6. "Incorruptio facit proximum Deo." Sexto, quia ceteris statibus præponitur. Eccli. 26. "Non est digna ponderatio animæ continentis." 1. Cor. 7. "Qui matrimonio jungit virginem suam, bene facit; qui non jungit, melius facit." Septimo, quia odorem bonæ fame spirat. Luc. 1. "Et nomen Virginis Maria." Cant. 2. "Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias." Oitavo, quia ad nuptias æternas invitat. Matth. 22. "Quæ paratæ erant, intraverunt cum eo ad nuptias." Sed bene! quia ad conservandum difficultas est, ideo Eccli. 24. "Filia Patris abscondita, &c." Et hoc quia diabolus suggerit contrarium, corruptio inclinat ad actum, pulchritudo allicit ad consensum.

124 Addit tamen sanctus Doctor 2. 2. q. 152. a. 4. ad 2. quod licet virginitas sit melior, quam continentia conjugalis; potest tamen conjugatus melior esse quam virgo, duplici ratione. Primo quidem ex parte castitatis, si scilicet ille qui est conjugatus, habeat animum magis paratum ad virginitatem servandam, si oporteret, quam ille qui est actu virgo. Unde Augustinus instruit virginem in lib. de bono conjugali cap. 28. ut dicat: "Ego non sum melior quam Abraham." Sed melior est castitas cœlibum, quam castitas nuptiarum. Et rationem postea subdit, dicens: quod enim nunc ago, ille melius egisset, si tunc agendum esset. Quod autem ille egerunt, sic ego non agerem, etiamsi nunc agendum esset.

125 Secundo, quia forte ille qui non est virgo, habet aliquam excellentiorem virtutem. Unde Augustinus dicit in lib. de sancta virginit. c. 44. "Unde scit virgo, quamvis sollicita, quæ sunt Domini, ne forte propter aliquam sibi incognitam infirmitatem, non sit matura martyrio; illa verò mulier, cui se præferre gestiebat, jam possit bibere cali-

Tom. II.

cem Dominicæ passionis? "Propterea etiam cap. 31. Augustinus humilitatem virginibus maxime commendat: Veniat (inquit) illis in mentem quod scriptum est Eccli. 3. 20. "Quanto magnus es, tanto humilia te in omnibus, ut coram Deo invenias gratiam." Proinde (prosequitur cap. 33.) quia virginitas magnum bonum est in Sanctis Dei, vigilantissime cavendum est, ne superbia corrumpatur. Et cap. 23. Quis nesciat obedientem mulierem inobedienti virgini præponendam? Sed licet amba sint obediens præceptis Dei, hæc tamen vel hæc virgo obediens, & Deum timens, illi vel illi mulieri obediens, & Deum timenti se anteferre non audeat: aliqui non erit humilis, & Deus superbis resistit. Quid ergo cogitavit? occulta dona Dei, quæ non nisi interrogatio tentationis, etiam in semetipsa, unicuique declarat. Dixerat etiam in lib. de bono conjugali cap. 23. Majus bonum est obedientia, quam continentia. Quapropter non solum obediens inobedienti, sed obediens conjugata minus obediens virgini præponenda est.

CAPUT VII.

Specialiter observanda circa intemperantiam in cibo & potu.

Quia Scriptura & Patres cibi potûsque intemperantiam nobis proponunt, velut castitati exitialem: eo quod per eam caro effervescat, atque ex ea variæ proveniant indigestiones, quibus carnis tentationes inflammantur. Posteaquam de castitate egimus, specialia quædam de cibi & potûs intemperantia obliervabimus.

Inprimis (omissâ comparatione, quam sancti Patres faciunt inter vicinitatem ordinemque, quem inter se habent venter & membra pudoris, necnon vicinitatem & ordinem, quem habent inter se vitium intemperantiæ; vitiumque luxuriæ) Ezech. 16. saturitas, & abundantia panis dicitur fuisse iniquitas Sodoma, id est civitatis illius, quæ propter luxuriæ vitium igne cælesti à Domino subversa fuit. Proverbiorum quoque 20. vinum à sapientissimò mortalium luxuriosa res esse dicitur. Et ab Apostolo Ephes. 5. Nolite inebriari vino, in quo est luxuria.

Conformiter Tertullianus l. de pudicitia c. 17. Fundamenta mœchiæ ab Apostolo effossa sunt, cum ebrietates, & comestiones comescunt. Et l. contra Pityricos: Monstrum haberetur libido sine gula. Ambrosius l. 1. de poenit. c. 4. Pascitur libido convivio, nutritur deliciis, vino accenditur, ebrietate inflammatur. Hieronymus l. 2. contra Jovinianum c. 3. Esus carnum, & potus vini, ventrisque saturitas, seminarium libidinis. In cap. 1. epist. ad Tit. Hoc nunc dixisse sufficiat, quod, secundum Apostolum, in vino est luxuria, & ubi sumque saturitas atque ebrietas fuerint,

Tt